

ה"ת 39594/05/14 - איתן נחום נגד רשות העתיקות - ירושלים

בית משפט השלום בחדרה

ה"ת 39594-05-14 נחום נ' רשות העתיקות - ירושלים
תיק חיצוני:

בפני	כב' השופטת רקפת סגל מוהר
מבקש	איתן נחום
נגד	
משיב	רשות העתיקות - ירושלים

החלטה

רקע

ביום 12.5.14, ערכה המשיבה חיפוש בביתו של המבקש במושב אביאל. החיפוש בוצע ע"י מפקח ניר דיסטלפלד (להלן: "המפקח") מתוקף סמכותו לפי סעיף 26 (א') (2) לחוק רשות העתיקות, התשמ"ט 1989, בנוכחות קצין הבילוש איציק גבאי ואשת המבקש, הגב' טל נחום.

במהלך החיפוש נתפסו בבית המבקש שלושה גלאי מתכות, מקושון, כפפות שחורות, שתי קופסאות פלסטיק שהכילו חלקי מתכת שונים החשודים כעתיקים, כותרת קטנה ועוגן ימי מאבן.

דו"ח סיכום אירוע שנכתב על ידי המפקח ביום 14.5.14 מלמד על כך שעוד ביום 5.5.14 בסביבות השעה 13:15 התקבל אצלו דיווח אודות הימצאות המבקש בשטח העתיקות המוכרז "תל צפי" הסמוך לשוב אביאל, כשלטענת עמיתתו לעבודה שדיווחה לו על כך - הגב' רונית לופו, המבקש נראה במקום על ידי אדם אחר כשהוא "עובד עם גלאי מתכות" ואף הראה לאותו אדם מטבעות אותן מצא באמצעות הגלאי.

מיד עם קבלת הדיווח יצא המפקח אל השטח, זיהה וצילם את המבקש בצילומי ווידאו וסטילס כשהוא "סורק בשיטתיות את מורדות התל ובכל פעם שהגלאי צפצף, נעצר, ביצע חפירה בעזרת מקושון ולאחר מכן התמקד עם גלאי כיס קטן עד למציאת המתכת".

עוד עולה מן הדו"ח כי בשלב זה ניגש המפקח אל המבקש וזה מסר לידיו מתכות שונות שהיו בכיסו. המפקח הודיע למבקש כי הוא מעוכב בגין חשד לביצוע עבירה על חוק העתיקות.

בהמשך, בעקבות הימלטות המבקש מהמקום - כך לגרסת המפקח, דווח האירוע למשטרה והמבקש עוכב לחקירה.

עמוד 1

ביום 21.5.14 הגיש המבקש בקשה להחזרת הפריטים שנתפסו ולנוכח התנגדות המשיבה לכך,

התקיים בפני דיון בבקשה, במעמד הצדדים, ביום 16.6.14.

טענות הצדדים

בבקשתו בכתב, כמו גם בטיעונו בעל-פה טען המבקש כי האזור שבו הוא נראה ע"י המפקח איננו מסומן כאתר ארכיאולוגי במפות של רשות העתיקות, וכי הימצאותו במקום הייתה במסגרת תחביב של חיפוש מתכות באמצעות הגלאים שנתפסו, אשר אחד מהם שייך לבנו בן ה - 6. עוד טען המבקש כי המקושון שנתפס הינו מקוש המשמש את אשתו בעבודות הגינה וכי במהלך החיפוש שבוצע בביתו נלקחו מגינתו שתי אבנים שהיו בשטח עוד בטרם נבנה בו ביתו.

המבקש מכחיש הימצאות מטבעות כלשהם ברשותו.

בתשובתה לבקשה, מפנה המשיבה אל הודעתו של העד שי שרוני (**להלן: "שרוני"**) אשר נגבתה ע"י המפקח ביום 8.5.14. בהודעה זו מתאר שרוני את האירוע שאירע ביום 5.5.14 כדלהלן: **"באותו יום ערכנו בשטח סיור, אני ועוד קצין, סיור שטח לקראת תרגיל שאמור להתקיים באזור... הבחנתי באדם לבוש אזרחי במרכז השדה... כשהוא אוחז במה שנראה לי כגלאי מתכות. שוחחתי עם האיש שהזדהה בשם פרטי איתן, הצגתי את עצמי כאיש מילואים ושאלתי אותו אם הוא מצא כבר מטבעות. הוא ענה לי שכן, ביקשתי לראות את המטבעות באופן לא מחייב וחברותי, והוא הראה לי מספר מתכות שהוציא מכיסו ובהן מטבע כסף במצב בינוני. לא ניתן היה להבחין בפרטי התבליטים, אבל ניכר היה לעין שמדובר במטבע כסף וכך גם הוא העיד בפני. התקשרתי לרונית וסיפרתי לה על העניין ולאחר מכן נוצר קשר טלפוני בינינו והסברתי לך מיקום מדויק של האדם".** לשאלה האם ראה מטבע בודד, השיב שרוני: **"לא, היו מספר מתכות עגולות שרק אחת נראתה לי בבירור כמטבע. שאר המתכות היו בגודל די דומה לאותו מטבע אבל פחות ברורות"** ולשאלה מנין לו שמדובר באתר עתיקות, השיב: **"לא ידעתי, ברגע שראיתי את הגלאי הבנתי שהוא מחפש עתיקות"**.

מכאן והלאה - כך לטענת המשיבה, התפתח האירוע כמתואר בדו"ח הסיכום של המפקח.

המסגרת המשפטית

סעיף 9 (א') לחוק העתיקות התשל"ח 1978 קובע כי: **"לא יחפור אדם במקרקעין לגילוי עתיקות ולא יחפש עתיקות בכל דרך אחרת, לרבות השימוש במכשיר לגילוי מתכות ולא ילקט עתיקות אלא אם קיבל רישיון לכך מאת המנהל"**.

סעיף 28 לחוק זה קובע כי: **"(א) המנהל רשאי להכריז כי מקום פלוני הוא אתר עתיקות; ההכרזה תפורסם ברשומות..."**.

בסעיף 38 לחוק קבועה חזקה לפיה: **"הנמצא באתר עתיקות כשברשותו של הנמצא או בסביבתו הקרובה מצויים**

כלי חפירה ויש להניח כי זה מקרוב נעשתה בהם עבודת חפירה באתר, או שברשותו או בסביבתו הקרובה מצוי מכשיר לגילוי מתכות, חזקה שהתכוון לגלות עתיקות, אם לא הוכיח שלא הייתה לו כוונה כאמור".

לאחרונה (29.9.13) ניתן בבית המשפט העליון פסק דין בו עומדת כב' השופטת ד. ברק ארז על חשיבות השמירה על אתרי עתיקות:

"לא ארץ חדשה היא ארצנו וכמעט כל פיסת קרקע בה חושפת טפח של הסטוריה ומכסה טפחיים ממנה. תנאים אלה יוצרים גן עדן לפעילות ארכיאולוגית, מחד גיסא, אך גם סכנה רבה לאובדנם של אוצרות קדומים מאידך גיסא. מקדמת דנא, גילוי מכמני העבר היה תולדה של שילוב בין פעילות מסודרת של חפירות מדעיות ואיסוף של ממצאים לטובת הציבור כולו לבין פעילות של אנשים פרטיים שחפצו להנות מאותן תגליות או שאלה נקרו בדרכם. בהדרגה גברה ההכרה בכך שאת הממצאים יש לנצור לטובת הציבור בכללותו... חרף זאת, תשוקת האספנים והפעילות הפרטית בתחום - בחלקה מותרת ובחלקה אסורה - לא שכחו כליל" (ע"פ 5502/12 גולן נ' מ"י).

סעיף 32 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש] תשכ"ט - 1969 קובע כי:

"(א) רשאי שוטר לתפוס חפץ, אם יש לו יסוד סביר להניח כי באותו חפץ נעברה, או עומדים לעבור, עבירה, או שהוא עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי בשל עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה".

דין והכרעה

לאחר שעיינתי בראיות שצורפו לתגובת המשיבה, שוכנעתי כי המקום בו נתפס המבקש עם גלאי המתכת כמתואר לעיל הינו "אתר עתיקות" שכן "תל צפי" הוכרז ככזה ברשומות (ר' ילקוט הפרסומים 1925 מיום 10.6.1973). לעניין זה יפים דברי כב' השופט (בדימוס) חיים כהן, בספרו המשפט, 170 (1996):

"הפרסום ברשומות סגולה מיוחדת נודעת לו, שמה שנתפרסם שם - ורק שם -

**רואים כמפורסם הלכה ולמעשה: אף על פי שאדם מן הישוב אינו קורא מעולם
את הרשומות, אין שום אדם יכול להישמע בטענה שמה שפורסם שם לא הגיע
לידיעתו; או לפחות, מעמידים כל אדם בחזקתו שמה שפורסם שם הגיע לידיעתו...
לאמור: אנו יודעים שהאזרח לא קרא את הרשומות, אבל אנו רואים אותו כאילו
קרא וזכר ויודע מה שהתפרסם שם".**

מדו"ח סיכום הארוע שנכתב על ידי המפקח עולה כי הוא הבחין במשיב כשהוא סורק בשיטתיות את מורדות התל וכי בשלב הזה נראה המקום כשדה חקלאי לאחר קציר.

חלקי המתכת השונים שנתפסו ברשות המשיב נבדקו על ידי ד"ר איתן קליין, מומחה מטעם רשות העתיקות אשר מצא בהם 4 משקולות עופרת עתיקים, ידית ברונזה עתיקה, מסמר וראש מסמר ברונזה עתיקים וכן שבר כלי זכוכית רומי ביזנטי. כל אלה עונים להגדרת המונח "עתיקות" ואני מניחה כי גם אם טענת המשיב לפיה בהעדר שילוט או גידור, הוא לא ידע מלכתחילה על קיומן של עתיקות במקום, הרי שעם מציאתם של הפריטים הנ"ל, היה עליו להבין זאת. זאת, לצד טענת העד שרוני לכך שהמשיב עצמו סיפר לו כי מצא במקום מטבעות.

סוף דבר

המבקש לא חלק על העובדה שהוא ביצע במקום שבו הוא נתפס, חיפושי מתכת באמצעות גלאי מתכת. גם אם הייתי מניחה לטובתו כי הוא עשה כן במסגרת תחביב בלבד וכי הגלאי שבו הוא השתמש נועד לגילוי גרגירי זהב ולא לגילוי עתיקות, הרי שלטעמי, בשלב זה מחזיקה המשיבה בדיה ראיות המלמדות על כך שהוא חיפש ומצא מטבעות ופריטים עתיקים נוספים שנמצאו בביתו.

במצב דברים זה, דעתי היא כי המבקשת רשאית להמשיך ולהחזיק בפריטים שנתפסו ברשות המבקש באשר מדובר בפריטים שבאמצעות חלק מהם נעברה עבירה והם - כמו גם הפריטים הנוספים שנתפסו - עשויים לשמש ראיה בהליך משפטי.

מפני כל אלה, הנני מורה על דחיית הבקשה.

המזכירות תמציא ההחלטה לצדדים, בדואר רשום.

ניתנה היום, כ"ט סיוון תשע"ד, 27 יוני 2014, בהעדר הצדדים.